

HQ-508

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

March / April - 2015

Sanskrit : Paper - 401

(शिशुपालवध। सर्ग 1 थी 2)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ अनुवाद करो : (गभे ते याः)

१४

- (१) गतं तिरश्चीनमनूरुसारथेः प्रसिद्धमूर्ध्वज्वलनं हविभुजः ।
पतत्यधोधाम विसारि सर्वतः किमेतदित्याकुलमीक्षितं जनैः ॥१-२ ॥
- (२) कृतः प्रजाक्षेमकृता प्रजासृजा सुपात्रनिक्षेप निराकुलात्मना ।
सदोपयोगेऽपि गुरुस्त्वमक्षयोनिधिः श्रुतीनां धनसम्पदामिव ॥१-२८ ॥
- (३) पुरीमवस्कन्द लुनीहिनन्दनं मुषाण रत्नानि हरामराङ्गना ।
विगृह्य चक्रे नमुचिद्विषा बली य इत्थमस्वास्थ्यमहर्दिवं दिवः ॥१-५१ ॥
- (४) तपेन वर्षाः शरदा हिमागमो वसन्तलक्ष्म्या शिशिरः समेत्य च ।
प्रसून वलृपिं ददतः सदर्तवः पुरेडस्य वास्तव्य कुटुम्बितां ययुः ॥१-६६ ॥
- (५) सम्पदा सुस्थिरमन्यो भवति स्वल्पयाऽपि यः ।
कृतकृत्यो विधिर्मन्ये न वर्धयति तस्य ताम ॥२-३२ ॥
- (६) मा जीवन् यः परावज्ञादुःखदग्धोऽपि जीवति ।
तस्याजननिरेवास्तु जननी क्लेशकारिणः ॥२-४५ ॥
- (७) उपायमारिथतस्यापि नश्यन्त्यर्थाः प्रमाद्यतः ।
हन्ति नोपशयस्थोऽपि श्यालुर्मृगयुमृगान ॥२-८० ॥
- (८) बृहतसहायः कार्यान्तं क्षोदीयानपि गच्छति ।
सम्भूयाम्भोधिमभ्येति महानद्या नगापगा ॥२-१०० ॥

- ૨ પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : (ગમે તે ચાર) ૧૪
- (૧) ગૃહાનુપૈતુ પ્રણયાદમ્બીપ્સવો ભવન્તિ નાપુણ્યકૃતાં મનીષિણઃ।
 - (૨) અથવા શ્રેયસિ કેન તૃપ્યતે।
 - (૩) અવાપુરારમ્ય તતશ્ચલા ઇતિ પ્રવાદમુચ્ચૈશ્યહાસ્કરં શ્રિયઃ।
 - (૪) સદાભિમાનૈકધના હિ માનિનઃ।
 - (૫) પૂર્વરક્તઃ પ્રસંગાય નાટકીયસ્ય વસ્તુનઃ।
 - (૬) સ્યાતામમિત્રો મિત્રે ચ સહજપ્રાકૃતાવપિ।
 - (૭) સ્વેદ્યમામજ્વરં પ્રાજ્ઞઃ કોઽમ્ભસા પરિષિજ્વતિ।
 - (૮) શબ્દાર્થો સત્કવિચિત્ત્વિ દ્વયં વિદ્વાનપેક્ષતે।
- ૩ માધના જીવન અને સમય વિશે માહિતી આપો. ૧૪
- અથવા
- ૩ મહાકાવ્યનાં લક્ષણો આપી 'શિશુપાલવધ'નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪
- ૪ વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪
- (૧) શિશુપાલવધનું મૂળ
 - (૨) કૃષ્ણનો નારદે કરેલો મહિમા
 - (૩) બલરામનું વક્તવ્ય
 - (૪) ઉદ્ધવજીનું પાત્રાલેખન.
- ૫ બે કે ત્રણ વાક્યમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪
- (૧) નારદજીના પહેરવેશનું વર્ણન કરો.
 - (૨) માધનું વ્યવહારજ્ઞાન ક્યાં જોવા મળે છે ?
 - (૩) અવનતિકાળના મહાકાવ્યોની વિશેષતા જણાવો.